

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Technologie v 21. století: Kde zaplatíme daně?

Svět kolem nás se za posledních třicet let změnil téměř neuvěřitelným způsobem, ani zákonodárcům tak nezbylo než se přizpůsobit. Doporučený dopis dnes odešlete ze svého osobního počítače a valnou hromadu zorganizujete pohodlně z obývacího pokoje (možnost, jež se poslední dobou ukázala velmi užitečnou). Na všechny tyto změny jsme si zvykli nebo se s nimi postupně sžíváme. Existuje však odvětví, na které se dlouhodobě zapomíná – výběr daní.

Přes veškerý pokrok, kterého jsme v posledních letech byli svědky, jen málo jsme byli úspěšní na poli mezinárodní koordinace placení daní. Je pravdou, že daně jsou pro každý stát velmi důležitým zdrojem příjmu, pročež jim nelze zaslívat, že jsou v tomto ohledu velmi opatrné, bohužel také vlády států jsou těmi, kdo na takové neobratnosti a strnulosti nejvíce trati.

Se současnou úrovní technologického pokroku lze totiž velice snadno poskytovat mnohé služby z České republiky Mexičanům, co víc, stále populárnější 3D tiskárny již v blízké budoucnosti značným způsobem ovlivní náš pohled na tradiční průmyslovou výrobu. Lze si třeba představit, že budu-li mít takovou tiskárnu doma a budu právě potřebovat zalévací konev, nevydám se kvapem do nejbližší prodejny, ale odkoupím od nějakého Francouze tzv. G-kód, jež mi umožní si doma novou konev vytisknout. Otázka ovšem zní: Kde zaplatíme daně?

Jak je to s mezinárodními daněmi

Na úvod je třeba vysvětlit, jak jsme za poslední roky postoupili v mezinárodní spolupráci při výběru daní. Přestože určité koordinační snahy existují (např. v případě Evropské unie), země se cítí být příliš velkými suverény na to, aby si na podobné věci nechaly sahat. Za zřejmě největší počin (z mého pohledu) lze označit pravidelně upravované a komentované vzorové smlouvy o zamezení dvojího zdanění, přičemž těmi nejdůležitějšími jsou model OECD (nejrozšířenější, proto bude také použit pro účely tohoto článku) a model OSN (modernější a velkorysejší k malým státům s menším politickým vlivem).

Účelem smluv o zamezení dvojího zdanění je, jak název napovídá, zprostit se povinnosti odvést daň, pokud taková povinnost vznikne ve více státech tak, aby daně byly odvedeny pouze jednou. Nemám v úmyslu se přitom zabírat otázkou, jak lze využít zmíněných smluv k úplnému vyhnutí se daním, přestože i to je možné. Shodněme se na tom, že vznikne-li nám daňový základ, je správné příslušné daně někde odvést. V tomto krátkém prostoru bych se rád zamyslel na tím, do jaké míry mohou poplatníci ovlivnit, kde tak učiní.

Rezident

Pro určení státu, kde musí daná osoba odvést příslušnou daň, je důležité vymezit několik pojmů. V první řadě je to „rezident“. Obsahově termín nemá nic společného s domácím právem konkrétního státu. Je proto možné, aby osoba byla rezidentem podle domácího práva, avšak nikoliv pro daňové účely, přinejmenším ve smyslu mezinárodních smluv.

Rezidentem určitého státu je podle modelu OECD osoba, které v tomto státě vznikla povinnost

odvést daň, přičemž by měla mít v tomto státě trvalý domov. Má-li rezident trvalý domov ve více státech, bude to ten, k němuž má bližší osobní a ekonomické vazby. Zde narážíme na první potíž: osobní a ekonomické vazby jsou zde postaveny naroveň; jak si tedy poradíme s někým, kdo má v jednom státě rodinu a ve druhém podniká? Ačkoliv, jelikož se pohybujeme v daňovém právu, logika velí se přiklonit ke státu, k němuž má osoba bližší ekonomické vazby, koncept rezidenta podle modelu OECD je čistě právní. Lze jen těžko předpokládat, že se vláda druhé země nechá ochudit o poplatníky jen proto, že tak praví selský rozum.

Neurčíme-li jeden ze států tímto způsobem, nezbude nám v takovém případě než určit obvyklé bydliště. Přestože se může zdát, že se motáme v bludném kruhu, ve skutečnosti je mezi trvalým domovem a obvyklým bydlištěm velký rozdíl: obvyklé bydliště určíte tak, že sečtete dny reálně strávené v každém státu zvlášť. Ustanovení, jež si příliš neoblíbíte, pokud často cestujete, už není neurčité, jako pojmy zbylé, lze jej stanovit na základě matematických výpočtů.

Přesuneme se k poslední indicii: osoba je rezidentem ve státě, jehož je občanem. Je však zřejmé, že ani v tomto případě se nemusíme vždy dobrat výsledku (např. pokud jste občanem obou států, nebo naopak žádného z nich).

Provozovna

Dalším pojmem relevantním při platbě daní je provozovna. Provozovnou se rozumí trvale umístěné zařízení, jejímž prostřednictvím je zcela nebo částečně provozováno podnikání. Zejména přitom jde o místo, z něž je podnikání řízeno, pobočka, kancelář, továrna, dílna a nezapomeňme na důl nebo ropný vrt.

Zde bude naše práce o něco jednodušší. Zatímco rezidentem můžeme být pouze v jednom státě, provozoven můžeme mít mnoho. Co však představuje kámen úrazu, je určení daňového základu v jednotlivých zemích. Je třeba stanovit, v jaké míře se která provozovna podílela na celkovém zisku podniku. To zřejmě nebude problém v případě, kdy má podnikatel v každém státu prakticky soběstačnou jednotku, jež zde vyrábí např. obuv a je zde řízena. Co si však počneme, pokud máme v jednom státě továrnu a z jiného státu podnik řídíme (tedy zde máme např. kancelář)? Jak určíme, do jaké míry se samotná kancelář podílí na zisku třeba z prodeje bot?

Tyto otázky už jsou účetním zabývajících se daněmi na mezinárodní úrovni velmi dobře a dlouho známy. Problémem je, že zatímco ještě před deseti lety se týkaly pár vybraných mezinárodně významných daňových poplatníků, v dnešní době právě kvůli technologiím zahrnují mnohem více osob. I malá česká společnost zabývající se poskytováním softwarových řešení, jejímž jediným společníkem je osoba žijící v Maroku, s jedním zaměstnancem v Praze a poskytující své služby v Ugandě se velmi snadno může tvářit, že tady vlastně vůbec žádný mezinárodní prvek není. Význam, který by pro takovou společnost z hlediska její daňové povinnosti mělo pronajmutí si dřevěné budky v Polsku, na niž přibije ceduli s nápisem PROVOZOVNA vyvedeným v Times New Roman o velikosti 450 bodů, si raději ani nebudeme představovat.

Daně s 45% slevou

Není ale pravdou, že by si vlády těchto potíží nebyly vědomy. Přesto se však nevydaly cestou hlubší mezinárodní spolupráce, naopak se uchýlily k takovým praktikám, jako je přetahování významných poplatníků jiným státům tím, že jim nabízejí výhodnější podmínky (vizte např. španělský tzv. zákon Beckham).

Takovým řešením toho lze vytknout mnoho. Jsou nesystémová, státy se samy připravují o značnou část daní, na něž mají nárok (tím, že poskytnou „slevy“) a nelze se ubránit pocitu, že spravedlnost ve

vztahu ke zbytku občanů značně trpí (o sociální spravedlnosti ani nemluvě).

Závěr

Daně jsou velmi důležitým zdrojem příjmu každého státu, současná podoba jejich výběru je ale, viděno prizmatem technologického rozvoje, dlouhodobě neudržitelná. Mezinárodní spolupráce zde přitom, dle mého názoru, není jen určovatelem zahraniční politiky nebo projevem touhy po integraci. Jde o záležitost bytostně důležitou, které se, obávám se, v budoucnosti nevyhneme. Hlubší spolupráce přináší přitom mnohem více výhod než pouze zajištění stálého, předvídatelného a neodkláněného příjmu vlád, jako jsou např. pohodlí nebo snižování transakčních nákladů. Pokud mohu dojet z Jesenice do Motola na jednu jízdenku, využívá přitom tři různé dopravce, proč se stále vážně nezamýšlíme nad tím, jak podnikat v různých státech a daně přitom platit na jednom místě a systematicky? To je otázka, kterou bych rád ukončil toto krátké daňové zamyšlení.

Mgr. Libor Nerad,
advokát

Moreno Vlk & Asociados

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE / ABOGADOS / ATTORNEYS AT LAW
PRAHA - MADRID - BRATISLAVA

[MORENO VLK & ASOCIADOS](#)
[advokátní kancelář](#)

Sokolovská 32/22
186 00 Praha 8

Tel.: +420 224 818 736

Fax: +420 224 818 736

e-mail: paha@moreno-vlk.eu

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)

- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)